

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту

Факультет фізичного виховання

Кафедра педагогіки і психології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри

педагогіки і психології,

професор Андрюшина Л.Л.

“14” 09 2020 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

ФІЛОСОФСЬКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Доктор філософії

(ступень вищої освіти)

галузь знань

01 – «Освіта/Педагогіка»

(шифр і назва галузі знань)

спеціальність

017 – «Фізична культура і спорт»

(шифр і назва спеціальності)

вид дисципліни

обов'язкова

(обов'язкова / за вибором)

2020-2021 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни – «**Філософсько-методологічні аспекти наукової діяльності**» для здобувачів наукового ступеню «доктор філософії», галузі знань - 01 – «Освіта/Педагогіка», спеціальності 017 – Фізична культура і спорт.

Розробники:

Марченко О.В., професор кафедри педагогіки і психології, д.філос.н., доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри педагогіки і психології, факультету фізичного виховання Придніпровської державної академії фізичної культури і спорту.

Протокол № 2 від “07” вересня 2020 року

Завідувач кафедри

Л.Л. Андрюшина

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Галузь знань 01 - Освіта/Педагогіка	Нормативна	
Змістових модулів – 6	017 – Фізична культура і спорт	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин - 180		1-й	
		Семестр	
	1-й	2-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи аспіранта – 4-6	Доктор філософії	Лекції	
		26 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		34 год.	8 год.
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
	120 год.	166 год.	
	Вид контролю: екзамен		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: для денної форми навчання – 1:2

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Метою** викладання навчальної дисципліни «Філософсько-методологічні аспекти наукової діяльності» є формування в аспірантів загальних уявлень про теоретико-методологічні основи, визначальні принципи і правила науково-дослідницької діяльності у галузі фізичної культури і спорту, формування наукового мислення, ознайомлення із вимогами щодо підготовки і оформлення наукових текстів, використання отриманих знань у професійній діяльності.

1.2. **Основними завданнями** навчальної дисципліни «Філософсько-методологічні аспекти наукової діяльності» є:

- розкрити когнітивний та соціальний рівні інституціоналізації наукового знання;

- поглибити знання про особливості організації та психології наукового пізнання;
- розширити уявлення про особливості організації системи науково-дослідної діяльності в Україні;
- розглянути сутність та структуру системи наукових комунікацій;
- поглибити знання щодо методології наукового дослідження;
- розкрити особливості застосування законів формальної логіки в науковому дослідженні;
- висвітлити кваліфікаційні ознаки дисертації та етапи її виконання;
- охарактеризувати вимоги до оформлення, апробації та захисту результатів наукового дослідження;
- сформулювати власний дослідницький досвід аспірантів щодо практичного застосування теорії, концепцій і методик організації ефективного наукового дослідження як у процесі виконання дисертаційної роботи, так і в різноманітних сферах майбутньої професійної діяльності.

1.3. **Компетентності**, формування яких передбачено навчальною дисципліною:

ЗК 1. Здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо.

ЗК 2. Здатність здійснювати критичний аналіз філософських та світоглядних проблем суспільно-політичної й управлінської діяльності в контексті цінностей сучасної цивілізації та аналізувати результати наукової діяльності.

ЗК 7. Здатність до освоєння і системного аналізу через матеріалістичне сприйняття і критичне осмислення нових знань в предметній та міжпредметних галузях.

ЗК 8. Здатність до критичного аналізу та креативного синтезу нових ідей, які можуть сприяти в академічному і професійному контекстах технологічному, соціальному та культурному прогресу суспільства, базованому на знаннях.

ЗК 10. Здатність до самовдосконалення, адаптації та дії в нових ситуаціях, креативність.

ЗК 19. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК 22. Здатність і готовність до підготовки, проведення та участі у наукових семінарах, конференціях, оприлюднення результатів наукових досліджень в зарубіжних та спеціалізованих фахових наукових виданнях України.

ФК 2. Здатність використовувати загальнонаукові та спеціальні методи наукових досліджень, що спрямовані на гносеологічне пізнання досліджуваних явищ та синтезу інституціональних засад галузі.

1.4. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, аспіранти повинні:

знати:

1) на понятійному рівні: ознаки, властивості та функції науки як сфери суспільної діяльності; особливості організаційного та когнітивного рівнів інституціоналізації наукових досліджень; нормативно-правову базу організації науково-дослідної діяльності в Україні; методологічні підходи, концепції філософії спорту і здорового способу життя та шляхи застосування їх у професійній діяльності;

2) на фундаментальному рівні: особливості соціального генезису; змісту, структури, соціальної ролі і функцій фізичної культури та спорту як суспільних явищ, закономірності функціонування фізичної культури і спорту та подальшого їх розвитку в сучасному суспільстві у взаємозв'язку з іншими соціальними інститутами (сім'я, освіта, виховання, політика, економіка та ін.), особливості організації та психології ефективного наукового пізнання;

3) на практично-творчому рівні: систему та евристичний потенціал дослідницьких підходів та методів; кваліфікаційні ознаки дисертації, вимоги до її оформлення, експертизи та захисту.

уміти:

1) на репродуктивному рівні: самостійно виступати суб'єктом ефективної наукової комунікації у галузі фізичної культури і спорту, орієнтуватися в системі нормативно-правових засад атестації наукових кадрів в Україні;

2) на алгоритмічному рівні: ефективно використовувати систему комунікаційних каналів доступу до наукової інформації у галузі фізичної культури і спорту; раціонально організовувати розумову працю та робочий день науковця; використовувати пізнавальний потенціал системи методів наукового дослідження; збирати та обробляти емпіричний та теоретичний матеріал з проблематики дисертаційного дослідження; реалізовувати вимоги до написання, оформлення та захисту дисертаційного дослідження;

3) на евристичному рівні: розрізняти методологічні підходи, концепції філософії спорту і здорового способу життя та застосовувати їх у професійній діяльності; виявляти етичні проблеми, які існують у спорті та здоровому способі життя й усвідомлювати їх походження.

2. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Теоретичні та методологічні принципи науки

Наука як соціокультурний феномен. Функції науки. Принципи наукового пізнання у галузі фізичної культури і спорту: об'єктивності, системності, єдності аналізу й синтезу, історичного й логічного, сходження від абстрактного до конкретного.

Наука як система знань. Наука як соціальний інститут. Класифікація наук: мета, підходи, критерії. Рівні наукового пізнання: емпіричний, теоретичний, метатеоретичний. Взаємодія емпіричного й теоретичного рівнів наукового пізнання.

Модуль 2. Генезис наукового пізнання

Основні етапи розвитку науки (класичний, некласичний, постнекласичний) та їх характеристика. Проблема знання у філософії й науці. Сутність основних класичних та сучасних епістемологічних концепцій. Свобода наукового пізнання і соціальна відповідальність ученого. Складність і гетерогенність науки. Особистість ученого в історичній ретроспективі. Специфіка наукового пізнання у галузі фізичної культури і спорту.

Модуль 3. Методологія і методи наукових досліджень

Філософські методи та їх роль у науковому пізнанні. Загальний закон пізнання (метод сходження від абстрактного до конкретного) як логічний стрижень процесу наукового пізнання, етапи його здійснення.

Загальнонаукові методи пізнання. роль та функції. Поняття методу, методики, методології. Вимоги до методів наукового пізнання. Ознаки наукових методів.

Проблема класифікації методів наукового пізнання. Основні підходи до класифікації методів наукового пізнання: за ступенем загальності, за рівнями наукового пізнання, за етапами дослідження.

Узагальнення та його види. Межі абстрагування у науковому пізнанні. Метод аналогії, види аналогій. Ймовірнісний характер висновків за аналогією та вимоги до підвищення рівня їх імовірності. Метод ідеалізації, відносність ідеалізації. Метод формалізації та його значення у науковому пізнанні. Метод моделювання.

Найбільш прийнятні методи наукових досліджень у галузі фізичної культури і спорту.

Модуль 4. Норми наукової комунікації у галузі фізичної культури і спорту. Науковий стиль дослідника

Філософсько-методологічні аспекти комунікації дослідника у галузі фізичної культури і спорту.

Особливості наукового стилю, його видозміни у контексті історичного розвитку. Проблеми, пов'язані із встановленням комунікативних зв'язків у глобалізованій науці. Види і жанри наукового стилю.

Модуль 5. Структура і логіка наукового дослідження

Системний підхід у наукових дослідженнях: принципи, основні положення та завдання. Логіка застосування системного підходу у наукових дослідженнях. Логіка наукового дослідження з проблематики фізичної культури і спорту та його етапи.

Факт і проблема як форми наукового пізнання. Проблемна ситуація. Визначення мети вирішення і типу проблеми, її зв'язку з іншими проблемами. Попередній опис та інтерпретація проблеми. Гіпотеза у науковому дослідженні.

Види гіпотез та способи їх перевірки. Доказ гіпотези: структура та вимоги. Взаємозв'язок між основними елементами доказу. Експеримент на особливості обробки його результатів.

Наукова інформація, її роль та значення. Способи накопичення та обробки наукової інформації.

Академічна культура дослідника. Основні принципи раціональної організації наукової діяльності у галузі фізичної культури і спорту. Особистісні якості дослідника. Академічна доброчесність.

Модуль 6. Науковий текст: змістові та структурні особливості

Науковий текст як спосіб подання наукової інформації. Тексти-констатації й тексти-міркування. Первинні й вторинні наукові тексти. Специфіка наукового тексту у галузі фізичної культури і спорту.

Основні особливості наукового тексту. Методи роботи з науковими текстами: анотування, реферування, складання тез, конспектування, складання великих інформаційних баз, логічне моделювання. Функції наукового тексту.

Дисертація з проблематики фізичної культури і спорту як науковий документ. Основні вимоги й рекомендації, що висуваються до тексту дисертаційного дослідження. Правила викладення тексту дисертації. Композиційно-смілова структура тексту. Вимоги до автореферату дисертації.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	п	с.р.		л	п	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Змістовий модуль 1. Теоретичні та методологічні принципи науки								
Тема 1. Наука як соціокультурний феномен. Функції науки. Принципи наукового пізнання у галузі фізичної культури і спорту.	10	2	2	6	12	2	2	8
Тема 2. Наука як система знань і соціокультурний інститут. Класифікація наук: мета, підходи, критерії.	10	2	2	6	10	-	-	8
Тема 3. Рівні наукового пізнання. Специфіка наукового пізнання у галузі фізичної культури і спорту.	10	-	-	10	8	-	-	10
Разом за змістовим модулем	30	4	4	22	30	2	2	26
Змістовий модуль 2. Генезис наукового пізнання								
Тема 4. Основні етапи розвитку науки та їх характеристика.	10	2	2	6	10	-	-	10
Тема 5. Сутність основних класичних та сучасних епістемологічних концепцій.	10	-	2	8	10	-	-	10

Тема 6. Особистість ученого в історичній ретроспективі.	10	-	2	8	10	-	-	10
Разом за змістовим модулем	30	2	6	22	30	-	-	30
Змістовий модуль 3. Методологія і методи наукових досліджень								
Тема 7. Філософські методи та їх роль у науковому пізнанні.	12	2	2	8	8	-	-	8
Тема 8. Загальнонаукові методи пізнання: роль та функції.	10	2	2	6	8	-	-	8
Тема 9. Основні підходи до класифікації методів наукового пізнання.	8	-	2	6	14	2	2	10
Разом за змістовим модулем	30	4	6	20	30	2	2	26
Змістовий модуль 4. Норми наукової комунікації у галузі фізичної культури і спорту. Науковий стиль дослідника								
Тема 10. Філософсько-методологічні аспекти наукової комунікації, зокрема у галузі фізичної культури і спорту.	8	-	2	6	10			10
Тема 11. Науковий стиль, його видозміни у контексті історичного розвитку.	10	2	2	6	10	-		10
Тема 12. Види і жанри наукового стилю.	12	-	2	10	10			10
Разом за змістовим модулем	30	2	6	22	30	-	-	30
Змістовий модуль 5. Структура і логіка наукового дослідження								
Тема 13. Логіка наукового дослідження з проблематики фізичної культури і спорту та його етапи.	8	2	2	4	8	-	-	8
Тема 14. Наукова інформація, її роль та значення. Пошук, способи накопичення та обробки наукової інформації.	8	2	2	4	6	-	-	6
Тема 15. Академічна культура дослідника.	8	2	2	4	10	2	2	6
Тема 16. Основні принципи раціональної організації наукової діяльності у галузі фізичної культури і спорту.	6	2	2	2	6	-		6
Разом за змістовим модулем	30	8	8	14	30	2	2	26
Змістовий модуль 6. Науковий текст: змістові та структурні особливості								
Тема 17. Науковий текст як спосіб подання наукової інформації. Специфіка наукового тексту у галузі фізичної культури і спорту.	6	2	-	4	10	-	2	8
Тема 18. Методи роботи з науковими текстами.	10	2	2	6	10	-	-	10
Тема 19. Дисертація як науковий документ. Композиційно-смілова структура тексту дисертації.	14	2	2	10	10	-	-	10
Разом за змістовим модулем	30	6	4	20	30		2	28
Усього годин:	180	26	34	120	180	6	8	166

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
Змістовий модуль 1. Теоретичні та методологічні принципи науки		денне	заочне
1	Тема 1. Наука як соціокультурний феномен. Функції науки. Принципи наукового пізнання у галузі фізичної культури і спорту.	2	2
2	Наука як система знань і соціокультурний інститут. Класифікація наук: мета, підходи, критерії.	2	
Змістовий модуль 2. Генезис наукового пізнання			
3	Основні етапи розвитку науки та їх характеристика.	2	
4	Сутність основних класичних та сучасних епістемологічних концепцій.	2	
5	Особистість ученого в історичній ретроспективі.	2	
Змістовий модуль 3. Методологія і методи наукових досліджень			
6	Філософські методи та їх роль у науковому пізнанні.	2	
7	Загальнонаукові методи пізнання: роль та функції.	2	
8	Основні підходи до класифікації методів наукового пізнання.	2	2
Змістовий модуль 4. Норми наукової комунікації у галузі фізичної культури і спорту. Науковий стиль дослідника			
9	Філософсько-методологічні аспекти комунікації у галузі науки.	2	
10	Науковий стиль, його видозміни у контексті історичного розвитку.	2	
11	Види і жанри наукового стилю.	2	
Змістовий модуль 5. Структура і логіка наукового дослідження			
12	Логіка наукового дослідження та його етапи.	2	
13	Наукова інформація, її роль та значення. Пошук, способи накопичення та обробки наукової інформації.	2	
14	Академічна культура дослідника.	2	2
15	Основні принципи раціональної організації наукової діяльності.	2	
Змістовий модуль 6. Науковий текст: змістові та структурні особливості			
16	Науковий текст як спосіб подання наукової інформації.	-	2
17	Методи роботи з науковими текстами.	2	
18	Дисертація як науковий документ. Композиційно-сміслова структура тексту дисертації.	2	
Всього:		34	8

6. Самостійна робота

Види робіт	Кількість годин	
	денне	заочне
Змістовий модуль 1.		
Підготувати творчу роботу «Роль науки у житті сучасної людини».	6	8
Підготувати есе за темою «Наука як соціокультурний феномен».	6	8
Скласти міні-збірник висловлювань щодо ролі наукової діяльності у житті людини - не менше 20 висловлювань.	10	10
Всього:	22	26
Змістовий модуль 2.		
Підготувати електронну бібліотеку творів, присвячених темі «Основні класичні та сучасні епістемологічні концепції» (не менше 15 джерел).	6	10
Творча робота із обґрунтуванням з життя відомих учених «Чому людина обирає шлях науки?».	8	10
Скласти словник термінів за темою модуля (не менше 20 термінів).	8	10
Всього:	22	30
Змістовий модуль 3.		
Здійснити пошукову роботу за темою «Методологія наукових досліджень: зміни в історичній ретроспективі», оформити у вигляді реферату.	8	8
Підготувати електронну бібліотеку наукових статей за темою «Загальнонаукові методи пізнання: роль та функції» (не менше 15 джерел).	6	8
Скласти словник термінів за темою модуля (не менше 15 термінів).	6	10
Всього:	20	26
Змістовий модуль 4.		
Сформувати словник із ключових понять теми (не менше 10 понять) «Комунікація у галузі науки» та надати власні визначення не менш, ніж 3 із цих понять. Підготувати виступ на конференцію.	6	10
Підготувати виступ «Науковий стиль: що потрібно знати науковцю-початківцю».	6	10
Підготувати есе за темою «Ефективна комунікація науковця: секрети успіху».	10	10
Всього:	22	30
Змістовий модуль 5.		
Скласти короткий довідник щодо оформлення результатів дисертаційних досліджень.	4	8
Скласти схему-опору за темою «Етапи та напрями наукової діяльності аспіранта».	4	6
Підготувати виступ «Дотримання академічної доброчесності – визначальна ознака наукової діяльності».	4	6
Сформулювати 5 питань за темою «Раціональна організація праці науковця».	2	6
Всього:	14	26
Змістовий модуль 6		

Підготувати електронну бібліотеку щодо специфіки підготовки дисертаційного дослідження (не менше 10 джерел).	4	8
Написати есе на тему «Роль науки у моєму житті».	6	10
Здійснити аналіз текстів авторефератів дисертацій на предмет відповідності встановленим вимогам.	10	10
Всього:	20	28
Усього годин	120	166

7. Методи навчання

У ході викладання курсу використовуються методи інтерактивного навчання під час читання лекцій та проведення практичних занять. Передбачено активну самостійну роботу аспірантів щодо опрацювання наукової літератури, самостійного написання творчих робіт. Головною метою самостійних занять є формування власного дослідницького досвіду аспірантів щодо практичного застосування теорії, концепцій і методик організації ефективного наукового дослідження як у процесі виконання дисертаційної роботи, так і в різноманітних сферах майбутньої професійної діяльності.

В освітньому процесі з аспірантами на третьому (освітньо-науковому) рівні перевагу надається:

пояснювально-ілюстративному методу (використовується переважно під час викладання нового матеріалу та у процесі закріплення, супроводжується різними засобами унаочнення та спостереженням з науковою доказовістю, логічністю, чіткістю);

репродуктивному методу (формування знань, навичок і вмінь відтворення інформації іноземними мовами);

методу навчальних дискусій (публічним обговоренням питань, обміну думками, що дозволяє здобувачам навчитися чіткому самостійному мисленню, вмінню обґрунтовувати власні погляди, наукові факти тощо);

методу проблемного викладу матеріалу (викладач ставить перед здобувачами проблему, формулює пізнавальне завдання на основі різних джерел і засобів, показує спосіб її вирішення, здобувачі в свою чергу, є свідками й співучасниками наукового пошуку у вирішенні даної проблеми);

частково-пошуковому (евристичному) методу (здобувачі під керівництвом викладача проводять пошук рішення висунутих у навчанні пізнавальних завдань);

методу моделювання педагогічних ситуацій (створення ситуацій-моделей, де реальні об'єкти замінюються символами і взаємостосунки між учасниками діяльності складаються не природно, а організовані спеціально під керівництвом викладача);

дослідницькому методу, в якому викладач проводить аналіз матеріалу, окреслює проблему і завдання, а здобувачі самостійно вивчають літературні

джерела, ведуть спостереження й виміри та виконують інші дії пошукового характеру.

8. Форми поточного контролю.

8.1. Розподіл балів за видами роботи аспірантів протягом модулю

Модуль	Види роботи	Кількість балів	
		Денна форма	Заочна форма
М1	Опитування під час практичних занять	до 10*	до 5
	Самостійна робота	до 22	до 26
	Підсумкове тестування за М 1	до 28**	до 29
	Всього (max):	60	60
М2	Опитування під час практичних занять	до 15	-
	Самостійна робота	до 22	до 30
	Підсумкове тестування за М 2	до 23	до 30
	Всього (max):	60	60
М3	Опитування під час практичних занять	до 15	до 5
	Самостійна робота	до 20	до 26
	Підсумкове тестування за М 3	до 25	до 29
	Всього (max):	60	60
М4	Опитування під час практичних занять	до 15	-
	Самостійна робота	до 22	до 30
	Підсумкове тестування за М 4	до 23	до 30
	Всього (max):	60	60
М5	Опитування під час практичних занять	до 20	до 5
	Самостійна робота	до 14	до 26
	Підсумкове тестування за М 5	до 26	до 29
	Всього (max):	60	60
М6	Опитування під час практичних занять	до 15	до 5
	Самостійна робота	до 20	до 28
	Підсумкове тестування за М 6	до 25	до 27
	Всього(max):	60	60

Примітки:

* максимальна оцінка за роботу на практичному занятті – 5 балів

** максимальна кількість отриманих за тестування балів у кожному модулі відповідає кількості питань у підсумковому тесті

8.2. Оцінювання під час опитування на практичному занятті

Максимальна кількість балів, які аспірант може отримати під час опитування на практичному занятті – 5, мінімальна – 1.

Високий рівень – **(5 балів)**: оцінюється відповідь, яка є змістовною, тобто аспірантом продемонстровано систематичні ґрунтовні знання, вміння аналізувати, конкретне володіння науковою термінологією, здатність логічно та послідовно викладати теоретичний матеріал; вміння інтегрувати практичні і теоретичні знання; стислість та ясність відповіді, відсутність зайвого матеріалу; вміння використовувати отримані знання для вирішення практичних проблем та вміння самостійно мислити, робити висновки.

Достатній рівень – **(4 бали)**: оцінюється відповідь, в якій аспірант виявив достатні знання теоретичного матеріалу відповідно до програми курсу, обґрунтовано його викладає, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

Середній рівень – **(3 бали)**: оцінюється відповідь, в якій аспірант виявив знання основних теоретичних положень та базових основ методології. Водночас не продемонстрував уміння всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не достатньо опрацював необхідну літературу, припускається окремих суттєвих неточностей та помилок.

Недостатній рівень – **(2 бали)**: оцінюється відповідь, в якій аспірант виявив поверхові знання з курсу, недостатнє володіння навчальним матеріалом; викладає його фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування); недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому численні суттєві неточності.

Низький рівень – **(1 бал)**: оцінюється відповідь, в якій аспірант виявив фактичну відсутність знання з більшості питань, які розглядалися під час вивчення навчальної дисципліни; не в змозі аргументовано викласти свою думку, фрагментарно висловлюється з окремих питань, припускаючись помилок.

9. Загальний розподіл балів, які отримують аспіранти

Поточний контроль						Підсумков. контроль (екзамен, балів)	Підсумкова оцінка (балів)
ЗМ 1	ЗМ2	ЗМ3	ЗМ4	ЗМ5	ЗМ6		
Т1-Т3	Т4-Т6	Т7-Т9	Т10-Т12	Т13-Т16	Т17-19	До 40 балів	До 100 балів
До 60 балів	До 60 балів	До 60 балів	До 60 балів	До 60 балів	До 60 балів		

Підсумкова рейтингова оцінка визначається по завершенні курсу як середньоарифметичний показник рейтингових оцінок зі змістовних модулів.

10. Підсумковий контроль (екзамен)
10.1.Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінювання	
		за національною системою	критерії оцінювання
90 – 100	A	відмінно	Аспірант повно та ґрунтовно засвоїв всі теми навчальної програми; вміє вільно та обґрунтовано викласти зміст питань програми навчальної дисципліни, розуміє її значення для своєї професійної підготовки, демонструє уміння критично мислити, творчо підходити до вирішення поставлених завдань; застосував набуті знання на практиці, підготувавши виступи, доповіді на науково-практичні конференції, семінари, круглі столи тощо; брав участь у конкурсах різного рівня, дотичних до змісту навчальної дисципліни. Виконано на високому рівні усі завдання самостійної роботи і підсумкові тести за кожним модулем.
82-89	B	добре	Аспірант продемонстрував ґрунтовні знання з дисципліни, водночас не в повній мірі засвоїв окремі питання програми навчальної дисципліни; вміє самостійно викласти зміст основних питань програми навчальної дисципліни; продемонстрував достатнє знання як основної, так і допоміжної літератури; уміння критично мислити, при недостатньому розвитку творчого мислення. Виконано на достатньому рівні усі завдання самостійної роботи і підсумкові тести за кожним модулем.
74-81	C		Аспірант недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв деякі теми робочої програми, водночас не вміє самостійно сформулювати відповідь

			щодо окремих питань з навчального курсу. Недостатньо володіє термінологічною базою навчальної дисципліни. Демонструє посередні уміння критично мислити, відчуває труднощі із виконанням творчих завдань. Виконано на високому або достатньому рівні, проте не в повному обсязі, завдання самостійної роботи і підсумкові тести за модулями.
64-73	D	задовільно	Аспірант засвоїв лише окремі теми програми навчальної дисципліни. Відчуває певні труднощі під час викладу змісту основних питань курсу, а також у формулюванні ключових визначень термінологічної бази курсу. Виконано переважно на посередньому рівні завдання самостійної роботи і підсумкові тести за модулями.
60-63	E		Аспірант не засвоїв на достатньому рівні більшість тем програми навчальної дисципліни. Відчуває значні труднощі під час викладу змісту питань, а також у формулюванні ключових визначень термінологічної бази курсу. Виконано на посередньому рівні, проте не в повному обсязі, завдання самостійної роботи і підсумкові тести за модулями.
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	Аспірант не засвоїв більшості тем навчальної програми не вміє викласти зміст основних питань навчальної дисципліни. Не виконав більшості самостійних завдань до кожної теми та підсумкових тестів до модулів.
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним	Аспірант не засвоїв навчальної програми, не відповів на екзаменаційні питання, не виконав модульного контролю. Не виконав

		вивченням дисципліни	самостійну роботу і не склав тести до модулів.
--	--	-------------------------	---

10.2. Оцінювання знань аспірантів на екзамені

До екзамену допускаються аспіранти, які отримали позитивні оцінки під час практичних занять, а також виконали завдання самостійної роботи. Екзамен проводиться в усній формі.

Аспірант надає відповідь на два питання з курсу, які становлять зміст одного екзаменаційного білету. Загальний бал за екзамен формується як середньоарифметичний показник результативності відповіді на два питання білету.

Критерії оцінювання знань на екзамені

Кількість балів	Критерії
40-31	Повно та ґрунтовно розкрито питання, із використанням не лише обов'язкової, а й додаткової літератури; продемонстровано аналітичні здібності, уміння критично мислити, формувати власне судження щодо даного питання, творчо підходити до висвітлення проблематики.
30-21	Належним чином розкрито сутність питання, при допущенні окремих помилок, котрі не впливають (або впливають незначною мірою) на загальне розуміння питання.
20-11	Частково і поверхово розкрито окремі положення питання, допущено при цьому помилок, котрі суттєво вплинули на загальне розуміння питання.
10-1	Фрагментарне знання матеріалу, що призвело до часткової і поверхової відповіді; не сформульовано висновок з теоретичного положення, допущено суттєві неточності і помилки під час відповіді.
0	Відсутність відповіді на питання.

11. Інформаційне та методичне забезпечення.

11.1. Основна література

1. Конституція України. К., 1996.
2. Закон України «Про освіту». К., 2017 (Редакція від 24.06.2020).
3. Закон України «Про вищу освіту». К., 2014.
4. Андрюшина Л.Л. Родіна Ю.Д. Впровадження інноваційних методів, здобутих у наукових дослідженнях у навчальний процес ВНЗ фізкультурної спрямованості. *Теоретико-методичні основи організації фізичного виховання молоді*: Матеріали V Всеукраїнській науково-практичній конференції. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім.І.Франка, 2014, 137-141.
5. Бугуйчук В.В. Макешина Ю.В. Фізкультурно-спортивна діяльність як

компонент спортивного світогляду особистості. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2002, №2, 10-13.

6. Волощук І. С. Основи наукових досліджень. Педагогіка : Навч. посібник; Кафедра педагогіки Національного аграрного ун -ту. К., 2006. 107 с.

7. Гончаренко С. У. Методологічні характеристики педагогічних досліджень. *Вісник АПН України*. 1993. № 1. С. 11- 23.

8. Клименюк О.В. Виклад та оформлення результатів наукового дослідження: Ніжин : Аспект-Поліграф, 2007, 398 с.

9. Ковальчук В.В., Моїсєєв Л.М. Основи наукових досліджень : Навч. посібн. Вид. 2-е, доп. і перероб. К. : Видавничий дім „Професіонал”, 2004, 208 с.

10. Лаврентьева Г.П., Шишкіна М.П. Методичні рекомендації з організації та проведення науково-педагогічного експерименту. М. Київ : ІТЗН, 2007.

11. Марченко О.В. Інноваційні процеси у сучасному освітньому просторі: тенденції та пріоритети: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, Дніпропетровськ, 23 квітня 2015. Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, Дн-ськ, 2015. С.16-20.

12. Марченко О.В. Реформування освіти у контексті зміни парадигми суспільного розвитку: методологічні та світоглядні орієнтири *Науковий вісник ХНПУ. Серія «Філософія»*. Харків: Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди. 2016. Вип.46 (Частина II). С.3-15.

13. Марченко О.В. Higher education in the globalized world: modern trends in management, funding and quality assurance// *Economic Annals-XXI*, 2019 рік, Volume 179, Issue 9-10, pp. 53-65

14. Методика дисертаційних досліджень. Мовні особливості наукового стилю : Навчальний посібник. Упор. Чорний І.В., Перцева В.А., Голопис І.М.. Х., ХНУВС, 2019, 272.

15. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. / В. І. Зацерковний, І. В. Тішаєв, В. К. Демидов. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.

16. Сидоренко В.К., Дмитренко П.В. Основи наукових досліджень : Навч. посіб. для вищ. пед. закл. освіти. К., К.: РННЦ «ДІНІТ», 2000. 260с.

17. Синденко В.М., Грушко И.М. Основы научных исследований. Харків : Вища школа, 2006. 200 с.

18. Особистість. Спорт. Духовна культура: інтегральний вимір. Монографія /Під заг.ред. Л.П. Корогод. Дніпро: Вид-во ПФ «Стандарт-Сервіс», 2018, 308.

19. Хриков Є. М. Методологія педагогічного дослідження: монографія. Харків: ФОП Панов А. М., 2017, 237 с.

11.2. Допоміжна література

1. Афанасьев А. Основы научных исследований : навч. посібн. Х. : Вид. ХНЕУ, 2005, 96 с.
2. Білуха М.Т. Основы научных исследований: підручник. К.: Вища школа, 1997.
3. Бойко М.М., Чучка І.М., Жуков С.А. Основы научных исследований: опорний конспект лекцій. Мукачево: РВВ МДУ, 2007, 68 с.
4. Жучкова В.К., Раковская Э.М. Методы комплексных физико-географических исследований : учеб. пособие. для студ. вузов. К., М: Издательский центр «Академия», 2004, 368 с.
5. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень: Навч. посібник. К.: Кондор, 2009. – 206 с.
6. Марцин В.С., Міценко Н.Г., Даниленко О.А. та ін. Основы научных исследований Навчальний посібник : Ромус-Поліграф, 2002, 128 с.
8. Колесников О. В. Основы научных исследований. 2-ге вид. випр. та доп. Навч. посіб. / О. В. Колесников. К.: Центр учбової літератури, 2011, 144 с.
9. Основы методологии та організації наукових досліджень : Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. К.: Центр учбової літератури, 2010, 352 с.
10. Пилипчук М.І., Григор'єв А.С., Шостак В.В. Основы научных исследований. Підручник. К. : Знання, 2007. 270 с.
11. Романчиков В. І. Основы научных исследований. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007, 254 с.
12. Сидоренко В.К., Дмитренко П.В. Основы научных исследований. Навчальний посібник для ВПНЗ, К. : РННЦ «Дініт», 2000. 259 с
13. Основы методологии та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнктів / за ред. А. Є. Конверського. К.: Центр учбової літератури, 2010,352 с.

11.3. Ресурси мережі Інтернет

1. Законодавство України URL: <http://www.rada.kiev.ua>; <http://www.nau.kiev.ua>; <http://www.ukrpravo.kiev.com>; <http://www.liga.kiev.ua>
2. Методологія науки. URL: <http://www.sites.google.com/site/fajrru/Home/scientific>
3. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського URL: <http://www.nbu.gov.ua>.
4. Національна парламентська бібліотека України. URL: <http://www.nplu.kiev.ua>
5. Харківська державна наукова бібліотека ім. Короленка. URL: <http://korolenko.kharkov.com>
6. Центр исследований и статистики науки. URL: <http://www.csrs.ru/>

11. Питання до підсумкового контролю (екзамену)

1. Виникнення науки як сфери людської діяльності.
2. Поняття науки.
3. Структура процесу пізнання. Наукове пізнання.
4. Основні структурні елементи теорії пізнання.
5. Структура формування теорії.
6. Класифікація наук.
7. Управління науковою діяльністю в Україні.
8. Поняття наукового дослідження.
9. Поняття «об'єкт», «предмет» пізнання і завдання дослідження.
10. Основні етапи наукового дослідження.
11. Науково-дослідницька діяльність у закладі вищої освіти.
12. Етапи підготовки до наукового дослідження.
13. Оцінювання результатів дослідження.
14. Поняття методології наукових досліджень.
15. Методи пізнання. Філософські і загальнонаукові методи.
16. Емпіричні методи дослідження.
17. Структура методології та техніки наукових досліджень.
18. Методи абстрагування, аналізу і синтезу.
19. Методи індукції та дедукції, моделювання.
20. Методи сходження від абстрактного до конкретного, ідеалізації та формалізації, аксіоматичний метод.
21. Наукова інформація та її джерела.
22. Головні принципи інформаційних відносин.
23. Види інформації.
24. Процес збору та аналізу наукової інформації.
25. Інформаційно-пошуковий апарат бібліотеки.
26. Методика опрацювання літературних джерел.
27. Етапи вивчення наукових джерел інформації.
28. Етапи виконання курсової роботи.
29. Основні вимоги до виконання дисертаційного дослідження.
30. Алгоритм написання та оформлення дисертаційного дослідження.
31. Основні види ілюстративного матеріалу. Оформлення цифрового матеріалу.
32. Наукова публікація та її головні функції.
33. Наукові видання.
34. Вимоги до оформлення наукового видання. Наукова монографія. Наукова стаття. Тези доповіді.
35. Вимоги до написання автореферату.
36. Форми оприлюднення результатів наукового дослідження.
37. Методичні прийоми викладу наукового матеріалу.
38. Узагальнення результатів наукового дослідження.

39. Форми обміну науковою інформацією.
40. Науковий стиль.
41. Поняття академічної доброчесності.
42. Системний підхід у наукових дослідженнях: принципи, основні положення та завдання.
43. Факт і проблема як форми наукового пізнання. Проблемна ситуація.
44. Гіпотеза у науковому дослідженні. Види гіпотез та способи їх перевірки. Доказ гіпотези: структура та вимоги.
45. Експеримент та особливості обробки його результатів.

Розробник
д.філос.наук, доцент,
професор кафедри педагогіки і психології

 О.В. Марченко

Завідувач кафедри педагогіки і психології
к. біол.н., професор

 Л.Л. Андрюшина